

Міжрегіональна Академія управління персоналом
Українсько-Азербайджанський інститут соціальних наук
і самоврядування Г. А. Алієва
Міжнародна Кадрова Академія
ГО “Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління”
Всеукраїнська Академія наук публічного управління

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 4

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Українське суспільство: контури інновацій”
м. Київ, МАУП, 30 березня 2017 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 2 від 22.02.17)*

Редакційна колегія:

*М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, доц.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.;
В. І. Цибух, канд. філос. наук, доц.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 4: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Українське суспільство:
контури інновацій”, 30 березня 2017 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова)
[та ін.]. — 2017. — 348 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Романенко Євген Олександрович, Чаплай Ірина Віталіївна Філософія життя та її широке звернення до проблем існування людини	57
Романова Лідія Василівна Напрями розвитку маркетингового менеджменту на машинобудівних підприємствах	60
Рубанець Олександра Михайлівна Інформаційне суспільство в Україні: інновації та тенденції розвитку	63
Сафонова Віра Євгенівна Інноваційна праця в господарській діяльності підприємств	65
Белова Олена Іларіонівна, Кайдашев Роман Петрович Місцеві вибори: аналіз практики розгляду спорів адміністративними судами	68
Єрескова Тетяна Володимирівна, Мазурик Олег Володимирович Концептуалізація безробіття як соціального явища в умовах соціальних невизначеностей	72
Головач Наталія Василівна, Дороховський Олександр Миколайович Напрями удосконалення кадрової політики медичних закладів	75
Авсієвич Алла Валеріївна Арбітражна угода як основа компетенції міжнародного комерційного арбітражу	78
Баранівський Віталій Васильович, Горбов Владислав Володимирович, Білоног Юлія Сергіївна Соціальна відповідальність освіти: соціологічний аналіз стану та перспективи забезпечення	81
Бельська Тетяна Валентинівна Ціннісна свідомість як провідна форма світогляду громадян	84
Бисенбаєв Файзулла Куанбаєвич Ідея громадянського общества в контексте інноваційної проблематики	87
Бігдаш Володимир Дмитрович Чинники формування стратегії інновації у страхуванні	91
Біленко Лілія Миколаївна Соціальне сирітство як сучасна проблема суспільства	93
Бондар Юрій Володимирович Інформаційна безпека в контексті інноваційних трансформацій: доктринальне бачення	96
Бондаренко Наталія Олександрівна Дефініції визначення соціального проектування	101
Бортник Валентин Анатолійович, Зозуля Марта Віталіївна Адміністративно-правові проблеми управління в економічній сфері	104
Братусь Ганна Анатоліївна Методичний підхід до оцінки ефективності кредитної політики комерційного банку	107

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ЯВИЩА В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ НЕВИЗНАЧЕНОСТЕЙ

Невід’ємною рисою будь-якої ринкової економіки є безробіття — тимчасова незайнятість економічно активного населення. В країні в умовах ситуації соціальних невизначеностей безробіття обумовлене безліччю причин. В Україні масове безробіття породжується трансформаційними соціально-економічними процесами, які ззовні носять “реформаційний” та “антикризовий” характер, але на практиці лише ускладнюють ситуацію з самозайнятістю населення. Держава прагне розв’язати соціальні суперечності переважно адміністративно-бюрократичними методами управління, що, в свою чергу, веде до зростання соціальної напруженості у суспільстві.

В умовах зростання соціальної напруженості в Україні реальна проблема виявляється в суперечності між потребами працездатного населення в ефективних способах регулювання відносин у сфері соціально-трудової діяльності, на ринку праці між основними її суб’єктами — роботодавцями, працівниками, органами державної влади і відсутністю (або не відпрацьованістю) відповідних механізмів у соціальній практиці.

Дослідженнями проблем становлення ринкової моделі соціально-трудових відносин, регулювання взаємодії її основних суб’єктів на ринку праці на пострадянському просторі займаються представники різних соціогуманітарних наук. В Україні дослідженнями цієї проблеми займаються в Інституті соціології НАНУ, Центрі соціальних експертиз і прогнозів інституту соціології НАНУ, Науково-дослідному інституті соціально-трудових відносин Міністерства праці і соціальної політики, Координаційній раді Конфедерації роботодавців України, науковці Академії праці і соціальних відносин, Інституту стратегічних досліджень та інших науково-дослідних установ.

За змістом і характером досліджень соціально-трудової сфери можна виділити чотири напрями. *Перший* представлений аналізом зарубіжного досвіду, перш за все американського і японського менеджменту в регулюванні трудових відносин і визначенням можливостей його використання в умовах сучасної України. *Другий* пов’язаний з вивченням трудових відносин у сфері приватного бізнесу. Ці дослідження в основному базуються на вивченні статистичних матеріалів, збирання і аналіз яких здійснюється за різними методиками, розробленими в різні роки, тому виявити динаміку реальних процесів у трудовій сфері досить складно. *Третій* напрям представлений роботами, що узагальнюють результати емпіричних досліджень, які підбивають зміни у сфері праці. *Четвертий* присвячено аналізу взаємодії основних соціальних сил в цій сфері — роботодавців, найманих працівників і держави. Цей напрям охоплює різні аспекти становлення системи соціального партнерства в пострадянських країнах, особливості її функціонування і розвитку.

Безробіття стає елементом соціальної реальності, що володіє всією повнотою соціальних властивостей і ознак. Безробіття як соціальне явище вже характеризують стійкі, повторювальні (масові) і типові зв'язки і відносини соціальної дійсності. Воно відрізняється певними емпіричними ознаками, вивчення яких дозволяє зафіксувати закономірності і тенденції її розвитку [1, 134].

Серед конкретних причин, що обумовлюють скорочення зайнятості працездатного населення в Україні, можна визначити основні:

- 1) характерною рисою радянської економіки була надмірна чисельність виробничого персоналу підприємств. Наявність надмірного персоналу гальмувала впровадження нової техніки, перешкоджало зростанню продуктивності праці. З другого боку, необхідність оплачувати зайвих працівників не виправдано завищувала витрати виробництва і, як наслідок, ослаблення конкурентоспроможності вітчизняних товарів, а наявність надмірної кількості робочих місць провокувала штучний дефіцит робочої сили.
- 2) багато держпідприємств сприйняли лібералізацію цін як можливість їх безконтрольного підвищення з тим, щоб не тільки покрити свої надмірні витрати, але й значно збільшити дохід (прибуток і зарплату). На перших порах це широко вдавалося. Проте таке положення не може зберігатися довго. Незабаром безконтрольне зростання цін обернулося бумерангом багатократного дорожчання сировини, енергоносіїв, що комплектують, і кінець кінцем — кризою неплатежів за всіма технологічними ланцюжками. Він уразив не тільки потенційних банкрутів, але і багато підприємств, продукція яких потрібна суспільству, навіть гостро необхідна, але споживачі не завжди мають можливість сплатити за неї.
- 3) ринкові реформи ведуть до успіху тільки якщо супроводжуються глибокою структурною перебудовою. Така перебудова охоплює не тільки мікроекономіку (реструктуризацію конкретних підприємств), але й макроекономіку: веде до концентрації ресурсів на розвитку тільки тих галузей, які мають реальні перспективи успіху в умовах жорсткої ринкової конкуренції, і, відповідно, до згортання тих галузей, продукція яких не користується попитом.
- 4) разом з наведеними вище чинниками масового безробіття в умовах сучасної України діють і репродукуючи безробіття специфічні чинники [2, 78–81].

Оцінюючи безробіття як соціальне явище, не можна однозначно стверджувати: добре це або погано. З погляду людини, що залишилася без роботи, це може виявитися трагедією. Проте з погляду економічної динаміки дане явище — об'єктивна необхідність. Інша справа, що держава повинна “амортизувати” її негативні наслідки, а працівники повинні бути готовими до професійної і трудової мобільності задля отримання роботи.

Цілком зрозуміло, що перспективи подальшого формування соціально-економічної сфери української держави значною мірою залежить від сучасних процесів, які відбуваються в світі. Ринок праці в умовах глобалізації має певні особливості, зумовлені новими якісними зрушеннями технологій, інформації, науки й інтелектуального базису суспільства. Перехід на інноваційну модель розвитку, що передбачає ширше використання досягнень науково-технічної революції, наукових технологій на основі реалізації нових ідей, закономірно супроводжується підвищенням ролі людського капіталу, від якого щораз більшою мірою залежить результативність виробничого потенціалу.

У сучасних умовах відбувається ускладнення форм і зростання різновидів трудової діяльності, які супроводжуються переміщенням акцентів з регламентованості

й стандартизації, типового найму і підготування працівників на надання вільного вибору форм і видів зайнятості, організування виробничого процесу на більшу диференціацію умов найму і розширення можливостей професійного зростання [3].

Управління інститутом зайнятості вимагає вироблення системи заходів впливу на ринок праці в умовах безробіття, функціональної неграмотності великих груп населення, еміграції елітної частини робочої сили, зміни критеріїв оцінки працівників у приватному секторі економіки. Проблеми, пов'язані з переходом України до ринкової економіки, досить різноманітні. Серед них — істотна розбіжність між готовністю і бажанням значної частини працівників працювати в ринкових умовах, з одного боку, та їх слабкою реальною підготовленістю до функціонування в ринкових механізмах та патерналізмі, зрівняльні форми розподілу, функціональна неграмотність, відсутність навичок до життя в умовах негарантованої зайнятості тощо — з іншого. Тому й необхідні розробки нових принципів, форм, методів і механізмів управлінської дії вітчизняною сферою зайнятості на підставі концептуалізації безробіття як соціального явища.

Джерела

1. Бурега В. В. Социально-адекватный менеджмент. В поисках новой парадигмы [Текст] / В. В. Бурега. — К.: Академия, 2001. — 272 с.
2. Новиков В. М. Організація і розвиток соціальної сфери (зарубіжний і вітчизняний досвід) [Текст] / В. М. Новіков. — К.: Ін-т економіки НАН України, 2000. — 246 с.
3. Кудринська А. І. Соціологічна концептуалізація феномену самозайнятості населення [Текст] / А. І. Кудринська // Український соціум. — 2008. — № 1 (24). — С. 36–45.